

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-192/20-1

Lieta C-192/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 5. maijs

Iesniedzējtiesa:

Krajský súd Prešov (Slovākija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 9. marts

Prasītāja:

Prima banka Slovensko, a.s.

Atbildētājs:

HD

[..]

NOLĒMUMS

Krajský súd v Prešove (Prešovas apgabaltiesa) prasītājas **Prima banka Slovensko, a.s.** ar juridisko adresi [..] [adrese] [...] Žilinā [Žilin] [..] [identifikācijas numurs], ierosinātajā lietā pret atbildētāju: **HD**, [..] ar dzīvesvietu [..] [adrese] [...] Hradisko [Hradisko], **par summas 5083,79 EUR samaksu** kopā ar procentiem un tiesvedības izmaksām prasītājas iesniegtās apelācijas par 2019. gada 29. septembra *Okresný súd Kežmarok* (Kežmarokas rajona tiesas) spriedumu [..] [lietas numurs] rezultātā

nolemj:

pamatojoties uz *Civilný sporový poriadok* (Civilprocesa likuma) 162. panta 1. punkta c) apakšpunktu, apturēt tiesvedību un uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus:

1. Vai Direktīva 93/13 par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (turpmāk tekstā – “Direktīva 93/13”), it īpaši tās 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts kopsakarā ar interpretāciju, ko Eiropas Savienības Tiesa ir sniegusi apvienotajās lietās C-96/16 un C-94/17, ir jāinterpretē tādējādi, ka **tai ir pretrunā** tāds regulējums kā *Občiansky zákonník* (Civilkodeksa) 54. panta 1. punkta aizsargājošais pamatnoteikums, saskaņā ar kuru līguma nosacījumi nedrīkst pasliktināt patērētāja stāvokli attiecībā pret tiesisko regulējumu, kas patērētāja kredīta atmaksas kavējuma gadījumā paredz šādas kredīta devēja tiesības:

- kredīta devēja tiesības uz nokavējuma procentiem apmērā, kas ierobežots atbilstoši valdības rīkojumam;
- kredīta devēja tiesības uz citām sankcijām, kuras kredīta devējs var piemērot attiecībā uz patērētāju un kuras kopā ar nokavējuma procentiem ir ierobežotas līdz neatmaksātas kredīta pamatsummas apmēram;
- kredīta devēja tiesības uz kompensāciju, ja kredīta devējam nodarītais kaitējums ir lielāks nekā nokavējuma procenti, – neierobežotā apmērā atbilstoši faktiskajam kaitējumam.

2. Apstiprinošas atbildes uz pirmo jautājumu gadījumā: vai augsts patērētāju tiesību aizsardzības līmenis, kas izriet no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 38. panta un LESD 4. panta 2. punkta un 169. panta 1. punkta, nepieļauj, ka patērētājs par līgumsaistību izpildes kavējumu **[oriģ. 2. lpp.]** maksā fiksētas kredīta devēja izmaksas, nevis kredīta devējam faktiski nodarītā kaitējuma ekvivalentu, pat ja faktiskais kaitējums ir zemāks par fiksētajām izmaksām?

Pamatojums

I. Fakti

1. HD ir ģimenes, kas sastāv no četriem cilvēkiem (dzīvesbiedre un divi nepilngadīgie bērni), apgādātājs. Pēc bērna dzimšanas vienīgie HD ienākumi bija pagaidu sociālais pabalsts par jaundzimušā bērna kopšanu (maternitātes pabalsts) 746 EUR apmērā mēnesī. Tie bija vienīgie ienākumi, ko saņēma HD, turklāt tikai uz laiku – līdz 2019. oktobrim. Pēc pabalsta saņemšanas laikposma viņš plānoja saņemt minimālo algu 550 EUR apmērā.
2. HD nespēja atmaksāt aizdevumus, ar kuriem bija saistītas izmaksas aptuveni 500 EUR apmērā mēnesī. Lai atmaksātu parādus, viņš uzņēmumā *Prima Banka Slovensko, a.s.* (turpmāk tekstā – “banka”) paņēma jaunu kredītu, kas ir šīs tiesvedības priekšmets. 2016. gada 17. jūnijā banka izsniedza HD patēriņa kredītu 5700 EUR apmērā (turpmāk tekstā – “kredīts”) ar procentu likmi 7,90 % apmērā, kurš paredz HD saistību atmaksāt kredītu 96 ikmēneša maksājumos pa 80,68 EUR.

3. HD veica kredīta atmaksu līdz 2017. gada augustam, un 2017. gada septembrī viņš samaksāja jau tikai maksājuma daļu. Kopā viņš samaksāja 1162,60 EUR, no kuriem banka kredīta atmaksai ieskaitīja 616,21 EUR.
4. Līguma pārkāpuma dēļ 2017. gada 28. decembrī banka pieprasīja kredīta pirmstermiņa atmaksu (*default*). Banka paziņoja HD, ka viņam ir jāatmaksā viss kredīts pilnā apmērā, pēc tam banka cēla prasību tiesā pret HD par šādu summu samaksu:
 - I. neatmaksāta pamatsummas daļa – 5083,79 EUR apmērā;
 - II. neatmaksāti procenti par laika posmu līdz kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim – 137,80 EUR apmērā;
 - III. nokavējuma procenti par laika posmu līdz kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim – 2,21 EUR apmērā;
 - IV. nokavējuma procenti 5 % apmērā no kredīta neatmaksātas daļas 5083,79 EUR apmērā par laika posmu no kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim līdz kredīta pārējās daļas pilnīgas atmaksas brīdim;
 - V. maksa par apdrošināšanu – 3,96 EUR apmērā;
 - VI. nokavējuma procenti 5 % apmērā no neatmaksātiem procentiem 137,80 [EUR] apmērā par laika posmu no kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim līdz samaksas brīdim;
 - VII. **līgumprocenti 7,90 % apmērā no kredīta neatmaksātas daļas 5083,79 EUR apmērā par laika posmu no kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim līdz kredīta pārējās daļas pilnīgas atmaksas brīdim.**
5. *Okresný súd Kežmarok* (Kežmarokas rajona tiesa, turpmāk tekstā – “rajona tiesa”) apmierināja šīs prasības lielāko daļu un piesprieda HD samaksāt bankai 4. punkta I, II, III, IV, V punktā norādītās pozīcijas. [oriģ. 3. lpp.]
6. Rajona tiesa noraida prasību daļā, kas norādīta 4. punkta VI, VII apakšpunktā.
7. Rajona tiesa nepiesprieda samaksāt bankai **līgumiskos procentus 7,90 % apmērā no kredīta neatmaksātas daļas 5083,79 EUR apmērā par laika posmu no 2017. gada 28. decembra līdz kredīta pārējās daļas pilnīgas atmaksas brīdim**. Rajona tiesa būtībā pamatoja šo procentu nepiespriešanu ar to, ka likums paredz kā kredīta devēja tiesības parāda atmaksas pieprasīšanas rezultātā (pēc kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas) tikai nokavējuma procentus (Civilkodeksa 517. panta 2. punkts), un šo viedokli apstiprināja gan *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) [...] [lietas numurs], gan *Ústavný súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Konstitucionālā tiesa) [...] [lietas numurs]. Papildus tam rajona tiesa norādīja, ka citā tiesvedībā tiesa ir jau

konstatējusi ar spēkā stājušos spriedumu, ka tāda pati līguma ar banku klauzula par procentu samaksu, kas pārsniedz nokavējuma procentus (turpmāk tekstā – “procentu kumulācija”), tika atzīta par negodīgu līguma noteikumu, kā rezultātā, pamatojoties uz Civilkodeksa 53.a pantu, bankai tika aizliegts turpināt izmantot šo klauzulu.

8. Banka pārsūdzēja spriedumu un pieprasīja, lai apelācijas tiesa papildus nokavējuma procentiem piespriestu viņa labā arī līgumiskos procentus par laika posmu pēc kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas. Banka atsauca tostarp uz Eiropas Savienības Tiesas (turpmāk tekstā – “Tiesa”) spriedumu apvienotajās lietās C-96/16 un C-94/17, kura Tiesa norādīja uz procentu mērķi, proti, atlīdzību par naudas izmantošanu līdz tās atmaksas brīdim.
9. Tieši Tiesas spriedums, kas pasludināts, atbildot uz Spānijas tiesas jautājumu (C-96/16 un C-94/17), ir radījis interpretācijas neskaidrību. Jo vēl vairāk tāpēc, ka apelācijas tiesa nošķir, no vienas puses, maksājamu (saskaņotu) procentu funkciju kā kredīta pakalpojuma cenu un, no otras puses, likumisko nokavējuma procentu funkciju kā sankciju un daļēju kompensāciju. Salīdzinot ar Spānijas tiesisko sistēmu, Slovērijas Republikai ir cits juridiskais regulējums attiecībā uz parādnieku sodīšanu par parāda atmaksas kavējumu. Slovērijas tiesību akti skaidri regulē kārtību, kas piemērojama parāda pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas rezultātā, proti, 1. nokavējuma procenti, 2. kaitējums, 3. citas sankcijas (piemēram, līgumsodi), 4. visu sankciju kopsummas ierobežojums un 5. aizliegums atkāpties no likuma standartregulējuma par sliktu patērētājam.

II. Slovērijas tiesības

10. Saskaņā ar Civilkodeksa 54. panta 1. punktu [...] [punkta Nr.] **līguma noteikumi, kas noteikti ar patērētāju noslēgtajā līgumā, nedrīkst atkāpties no šī likuma noteikumiem par sliktu patērētājam.** It īpaši tajos nedrīkst tikt ietverta patērētāja iepriekšēja atteikšanās no šajā likumā vai speciālajos patērētāju tiesību aizsardzības noteikumos paredzētajām tiesībām vai kādā citā veidā pasliktināta patērētāja līgumiskā pozīcija.
11. Saskaņā ar *Obchodný zákonník* (Komerclikums) 503. panta 1. punktu [...] [punkta Nr.] **pienākums samaksāt procentus ir jāizpilda kopā ar pienākumu atmaksāt izmantotus naudas līdzekļus.** Ja izsniegto naudas līdzekļu atmaksas termiņš pārsniedz vienu gadu, procenti ir maksājami katra kalendāra gada beigās. Brīdī, kad jāatmaksā pārējā piešķirto naudas līdzekļu daļa, ir maksājami arī **[orig. 4. lpp.]** procenti, kas attiecas uz šo daļu.
12. Saskaņā ar Civilkodeksa 517. panta 2. punktu “naudas parāda atmaksas kavējuma gadījumā **kredītoram ir tiesības pieprasīt no parādnieka, papildus saistības izpildei, arī nokavējuma procentus,** ja šis likums neuzliek viņam par pienākumu samaksāt maksu par kavējumu; nokavējuma procentu un maksas par kavējumu apmērs ir noteikts īstenošanas noteikumā”.

13. **Saskaņā ar Civilkodeksa 519. pantu kreditora tiesības saņemt kompensāciju par kaitējumu, kas radies parādnieka kavējuma rezultātā, netiek skartas; naudas parāda atmaksas kavējumā gadījumā var pieprasīt atlīdzināt kaitējumu tādā apmērā, kādā tas nav segts ar nokavējuma procentiem vai maksu par kavējumu.**

14. Saskaņā ar valdības rīkojumu Nr. 87/1995 Zz.

3. pants. Nokavējuma procentu summa ir par pieciem procentpunktiem augstāka par Eiropas Centrālās bankas procentu likmes [...] [atsauce uz piezīmi], kas ir spēkā no pirmās naudas parāda atmaksas kavējuma dienas.

3.a pants.

(1.)

Ja ar patērētāju noslēgtā līguma priekšmets ir naudas līdzekļu nodrošināšana patērētājam, sankciju par patērētāja kavēšanos ar naudas līdzekļu atmaksu kopsumma nedrīkst pārsniegt faktiskas gada procentu likmes vidējo vērtību, kas pēdējo reizi publicēta, pamatojoties uz īpašu noteikumu [atsauce uz piezīmi] pirms kavējuma rašanās, par vairāk nekā 10 procentpunktiem gadā un vienlaikus nedrīkst pārsniegt valdības rīkojumā paredzēto nokavējuma procentu trīskāršo apmēru; faktiskā gada procentu likme līdzīgam patēriņa kredīta veidam tiek uzskatīta par izšķirošu.

(2.)

Par sankcijām saskaņā ar 1. punktu tiek uzskatīti kavējuma procenti, līgumsodi un visas citas maksas par patērētāja kavēšanos ar naudas līdzekļu atmaksu.

(3.)

Ja sankcijas saskaņā ar 1. punktu sasniedz nodrošināto naudas līdzekļu apmēru, nākamās sankcijas par patērētāja kavēšanos nedrīkst pārsniegt nokavējuma procentus, kas paredzēti šajā valdības rīkojumā.

15. Saskaņā ar Civilkodeksa 53.a pantu [...] [punkta Nr.], ja tiesa ir atzinusi noteiktu līguma noteikumu patērētāja līgumā, kas noslēgts regulāri un kura saturu patērētājs principā būtiski neietekmē, vai līgumu vispārīgajos noteikumos par spēkā neesošu tā negodīguma dēļ vai ja tiesa ir atteikusi piegādātājam tiesības uz maksājumu šāda noteikuma dēļ, piegādātājam ir jāpārtrauc piemērot šādu noteikumu vai noteikumu ar līdzīgu nozīmi līgumos ar visiem patērētājiem. Piegādātājam ir tāds pats pienākums arī tad, ja tiesa, pamatojoties, uz šādu noteikumu, ir uzdevusi viņam atmaksāt patērētājam nepamatotu iedzīvošanos, atlīdzināt kaitējumu vai izmaksāt atbilstošu naudas kompensāciju. Tāds pats pienākums ir arī piegādātāja **[oriģ. 5. lpp.]** tiesību pārņēmējam.

III. Savienības tiesību akti

16. Direktīvas 93/13 trīspadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

“tā kā tiek uzskatīts, ka dalībvalstu likumi vai noteikumi, kas tieši vai netieši nosaka patērētāju līgumu noteikumus, nesatur negodīgus noteikumus; tā kā tādēļ neliekas vajadzīgi attiecināt uz šo direktīvu noteikumus, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena; tā kā šajā sakarībā vārdi “obligātas tiesību normas” 1. panta 2. punktā ietver arī noteikumus, kas, saskaņā ar tiesību aktiem, attiecas uz līgumslēdzējām pusēm, ar nosacījumu, ka nav noteikta cita kārtība.”

Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dalībvalstu normatīvus un administratīvus aktus, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju.

Šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena, īpaši transporta jomā.”

Minētās direktīvas 3. panta 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”

Šīs pašas direktīvas 4. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav [oriģ. 6. lpp.] saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

Šīs pašas direktīvas 7. panta 1. punktā noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

Minētās direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni.”

Atbilstoši šīs direktīvas pielikuma 1. punkta e) apakšpunktam 3. panta 3. punktā minēto noteikumu skaitā ir tādi noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir **“pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju”**.

IV. Prejudiciālie jautājumi

Par pirmo jautājumu

17. Saskaņā ar Slovākijas tiesību aktiem kreditoram attiecībā uz parādnieku (tostarp parādniekiem, kas ir patērētāji) ir tiesības uz nokavējuma procentiem, kuru apmēru valdība noteic rīkojumā atkarībā no ekonomikas stāvokļa 1/. Taču ja kreditoram ir nodarīts kaitējums, kas pārsniedz nokavējuma procentus, kreditoram ir tiesības arī uz kompensāciju. Ja kreditoram ir nodarīts kaitējums, viņa tiesības uz kompensāciju ar likumu nav ierobežotas. Vienīgais ierobežojums ir **faktiskā kaitējuma robeža. Likums tomēr uzliek par pienākumu atskaitīt no kaitējuma nokavējuma procentus, kuriem ir minimālās fiksētās kompensācijas funkcija**, taču (nokavējuma procentu) fiksētais raksturs ir pieļaujams, jo nokavējuma procentu institūtam vienlaikus ir arī sankcijas funkcija.
18. Iesniedzējtiesa norāda, ka iepriekšējā punktā aprakstītās kreditora tiesības pienākas kreditoram saskaņā ar likumu, tātad arī tad, ja tās nav nolīgtas. Patērētāja kavēšanās gadījumā likums garantē kreditoram kaitējuma **pilnīgu** atlīdzināšanu, taču tas aizliedz patērētāju lietās pasliktināt patērētāju tiesisko stāvokli ar līgumu noteikumiem.
19. Tomēr, pārsniedzot tiesību ietvarus, kas izriet no likuma ierobežotā sankciju un kompensācijas mehānisma, banka atsaucas uz Tiesas spriedumu apvienotajās lietās C-96/16 un C-94/17 un piemēro līgumiskos procentus vienlaikus ar nokavējuma procentiem, argumentējot, **[oriģ. 7. lpp.]** ka procenti pienākas līdz naudas atmaksas brīdim. Tas ir pamatots ar viedokli, ka parādnieks izmanto naudu un tāpēc viņam ir jāmaksā procenti. Līdz ar to parādās interpretācijas problēma, kas pamudinājusi iesniedzējtiesu uzdot prejudiciālo jautājumu.
20. Nav šaubu par to –ja patērētājs neatmaksās naudu, viņam būs jāsedz izmaksas, kas saistītas ar kavējumu. Kā jau ir norādījusi iesniedzējtiesa, Slovākijas tiesības

piešķir kreditoriem gan tiesības uz izmaksu, kuras saistītas ar naudas neatmaksāšanu, **pilnīgu kompensāciju**, gan tiesības uz sankcijām (nokavējuma procenti). Taču līgumiskie procenti par naudas izmantošanu ir **pakalpojuma cena**, un Slovākijas likumdevējs tikai attiecībā uz vienu līguma veidu regulē pienākumu samaksāt produkta cenu arī pēc saskaņota laika posma beigām, proti, nomas maksu, kas izriet no kustamo lietu nomas līguma saimnieciskās darbības ietvaros 2/.

21. Attiecībā uz aizdevumiem Civilkodekss skaidri neparedz iespēju maksāt pakalpojuma cenu arī pēc nolīgta laika posma, kas paredzēts naudas izmantošanai. Tiesiskais regulējums nosaka – papildus kaitējuma atlīdzināšanai – tikai pienākumu samaksāt nokavējuma procentus, vienlaikus noteicot nokavējuma procentu maksimālo robežu valdības rīkojumā. Līgumiskie procenti pārkāpj šo likumā noteikto robežu.
22. Iesniedzējtiesa nevar nepievērsties jautājumam par procentu un nokavējuma procentu kumulācijas sekām un par to, vai šāda kumulācija noved pie visa valsts tiesību aktos paredzētā sankciju un kompensācijas mehānisma izjaukšanas.
23. Kreditoram ir iespēja piemērot arī citas sankcijas tādas kā līgumsods, bet, ja visas sankcijas sasniedz pašas parāda pamatsummas apmēru, kreditoram ir tiesības tikai uz nokavējuma procentiem 3/.
24. Slovākijas tiesību akti piešķir kreditoriem **pilnīgu kompensāciju** par kaitējumu, kas viņiem nodarīts, ja patērētājs pārkāpj līgumu. Tiesību akti paredz tādu pašu režīmu attiecībā uz visiem naudas parādu kreditoriem, piemēram, parādu, kas izriet no uzņēmuma līgumiem, nomas līgumiem, kā arī patēriņa kredīta līgumiem un citiem līgumiem. Kas attiecas uz nokavējuma procentiem, Civilkodekss nekādā veidā neprivileģē bankas un citus uzņēmējus, kas izsniedz aizdevumus, attiecībā pret citiem subjektiem, kam ir naudas prasījumi.
25. **Likums aizliedz ar līguma noteikumiem pasliktināt patērētāja tiesisko stāvokli, salīdzinot ar Civilkodeksā paredzēto tiesisko stāvokli (Civilkodeksa 54. panta 1. punkts).**
26. Nav šaubu par to, ka, papildus likumā paredzētajam sankciju mehānismam, kas paredz kreditoram nodarītā kaitējuma pilnīgu atlīdzināšanu, papildu slogs, proti, līgumiskie procenti (procentu kumulācija), jau ir slogs, kas pārsniedz likuma ietvarus un pasliktina patērētāja stāvokli, salīdzinot ar stāvokli, kas ir aizliegts saskaņā ar Civilkodeksa 54. panta 1. punktu.
27. Ja neņemtu vērā Slovākijas tiesisko regulējumu un balstītos tikai uz procentu samaksas pienākumu papildus nokavējuma procentiem, saskaņā ar spēkā esošajām tiesībām rastos patērētājam ārkārtīgi netaisna situācija. **Pēc vienpusējās [oriģ. 8. lpp.] kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas kredīta devējs saglabātu ne tikai visas tiesības, kas izriet no līguma, tajā skaitā tiesības uz procentiem, bet varētu pieskaitīt pie procentiem arī nokavējuma procentus,**

citas sankcijas un iespēju saņemt kompensāciju par kaitējumu. No otras puses, patērētājs nesaglabātu nekādu līgumisko priekšrocību.

28. Saglabāto tiesību, kas izriet no līguma, attiecība pēc kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas būtu 100:1 par sliktu patērētājam, un kredīta devējam papildus viņa "100" būtu arī priekšrocības, kas izriet no likumā paredzētā sankciju un kompensācijas mehānisma.
29. Saskaņā ar Slovākijas tiesību aktiem bankai nav pienākuma pieprasīt kredīta pirmstermiņa atmaksu. Tas ir bankas ekskluzīvas tiesības. Ja banka nepieprasa kredīta pirmstermiņa atmaksu, tai pienākas līgumiskie procenti līdz līgumā paredzētā laika posma beigām. Tomēr ir gandrīz drošs, ka, ja banka pieprasītu kredīta pirmstermiņa atmaksu, bankas viedokļa pieņemšanas gadījumā tas radītu būtiski bankai labvēlīgāku rezultātu attiecībā uz procentu un nokavējuma procentu kumulāciju. Jo ātrāk tiek pieprasīta kredīta pirmstermiņa atmaksa, jo ātrāk banka sāk gūt labumu no procentu kumulācijas. Taču, ja tāda nostāja tiktu sasaistīta ar patērētāja nelabvēlīgu un vāju sociālo stāvokli, šāds mehānisms pasliktinātu patērētāju dzīves kvalitāti.
30. Nevar pieņemt, ka simtiem tūkstošu patērētāju pārkāptu pienākumu atmaksāt patēriņa kredītus ar entuziasma sajūtu par naudas izmantošanu, ja kavējuma rezultāts patērētājiem ir tiesas un piedziņas procesi, kas bieži noved pie aresta uzlikšanas patērētāju mantai piedziņas ietvaros.
31. Drīzāk šķiet, ka problēma ir, no vienas puses, patērētāju nelabvēlīgais materiālais stāvoklis, kā liecina arī HD gadījums, un, no otras puses, tas, ka netiek ievērots kredīta devēja pienākums veikt patērētāja kredītspējas analīzi un ar profesionālo rūpību apsvērt kredīta izsniegšanu atkarībā no patērētāja materiālās situācijas. Šajā ziņā banka, ievērojot minimālo piesardzību, varēja saskatīt HD kredītspējas trūkumu, taču tā ir izsniegusi kredītu un uzreiz prasa aizsardzību. Direktīvas par patēriņa kredītiem mērķis ir ņemt vērā patērētāja kredītspēju 4/.
32. Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar judikatūru arī bankas prasījums ir manta, un likums aizsargā šādu mantu ar nokavējuma procentiem, tiesībām uz kompensāciju un tiesībām uz citām sankcijām. Kavējuma institūts un nokavējuma procenti parasti tiek saistīti ar tiesībām, kas izriet no tiesību pārkāpuma, bet procenti kā naudas cena ir saistīti ar naudas **atļautas** izmantošanas laika posmu, kas loģiski attiecas uz līgumā paredzēto laika posmu līdz kredīta atmaksas brīdim.
33. Arī saskaņā ar Slovākijas tiesību aktiem nokavējuma procenti ir sankcija, un līgumiskie procenti ir naudas līdzekļu nodrošināšanas cena. Atšķirība ir tajā, ka Slovākijas tiesiskais regulējums nenosaka Civill kodeksa patērētāju un citu parādnieku pienākumu, kas attiecas uz līgumisko procentu samaksu pēc kavējuma rašanās paralēli ar nokavējuma procentiem. Katram kreditoram, kura prasījumam ir finansiāls raksturs, attiecībā uz patērētāju pēc kavējuma rašanās ir tiesības uz nokavējuma procentiem, ko likums ierobežo. Tātad runa nav par tiesībām uz procentiem, [oriģ. 9. lpp.] kas ir cena par naudas nodrošināšanu un tās

izmantošanu līgumā saskaņotajā laika posmā, proti, laika posmā līdz kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim. Ja līdz kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas brīdim runa ir par līgumā paredzēto stāvokli, kuram atbilst līgumiskie procenti, tad kavējuma stāvoklis pēc kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas ir tiesību pārkāpuma stāvoklis, kas saistīts ar prasījumiem, kuri izriet no šī pārkāpuma, it īpaši ar sankcijām un kaitējuma kompensāciju.

34. Kā jau ir norādījusi iesniedzējtiesa, vienīgais Civilkodeksā paredzētais līguma veids, kas paredz cenas samaksu pat pēc saskaņotā laika posma beigām, ir kustāmo lietu noma saimnieciskās darbības ietvaros, pamatojoties uz Civilkodeksa 723. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru pēc nolīgtā laika posma beigām joprojām pienākas cena (nomas maksa) 2/.
35. Tātad Slovākijas tiesiskais regulējums: 1) neparedz procentus par naudas izmantošanu pēc kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas no patērētājam izsniegtas naudas, bet tikai nokavējuma procentus kopā ar citām sankcijām un kompensāciju; 2) aizliedz ar līguma noteikumiem pasliktināt stāvokli, kas paredzēts likumā atbilstoši 1. (Civilkodeksa 54. panta 1. punktu).
36. Procentu maksāšana arī pēc kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas rada šaubas, tāpēc iesniedzējtiesa vēršas ar prejudiciālo jautājumu [...].
[...] [pirmā jautājuma atkārtojums]

Par otro jautājumu

37. Iesniedzējtiesa uzdod otro jautājumu gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, proti, ja Savienības tiesībām ir pretrunā Slovākijas tiesiskais regulējums, kas attiecas uz kavējumu saistībā ar aizliegumu pasliktināt patērētāja stāvokli ar līguma noteikumiem.
38. Nav šaubu par to, ka, ja patērētājs laikus atmaksā naudu bankai (līdz kredīta pirmstermiņa atmaksas pieprasīšanas), banka šādā gadījumā dabiski tiecas pēc jaunas investīcijas. Taču nav jābūt arī šaubu par to, ka jaunajai investīcijai ar jaunu patērētāju nav jāgarantē tāda pati peļņa kā pie iepriekšējā patērētāja. **[oriģ. 10. lpp]**
39. Rezultātā līgumiskie procenti, ja tie tiktu maksāti kumulācijā ar sankciju un kompensācijas līdzekļiem, pēc būtības atbilst fiksētai kompensācijai. Fiksēto izmaksu samaksa, pieņemot, ka faktiskais kaitējums ir zemāks, rada būtiskus jautājumu un neskaidrības un ir pretrunā ar patērētāju dzīves kvalitātes paaugstināšanas koncepciju. Tāpēc iesniedzējtiesa uzdot otro jautājumu.
[...] [otrā jautājuma atkārtojums]
[...] [paziņojums par pārsūdzības iespējām]

[..] [vieta, datums]

[...] **Mihals Boroņs [Michal Boroň]**

tiesas sastāva priekšsēdētājs, tiesnesis referents

[..]

Paskaidrojumi un atsauces:

1. Pagātnē laika posmā no 1993. gada 20. decembra līdz 1995. gada 16. martam Slovākijas Republikas valdība procentu robežu noteica 24 % apmērā.
(<https://www.najpravo.sk/clanky/vyvoj-sadzieb-urokov-z-omeskania.html?print=1>)
2. Saskaņā ar Civilkodeksa 723. panta 1. punktu, ja nomnieks atdod lietu pēc termiņa, kas saskaņots līgumā, viņam ir jāsamaksā nomas maksa līdz lietas atdošanas brīdim. Ja nomnieks kavē lietas atdošanu, viņam ir jāsamaksā arī maksa par kavējumu.

Valdības rīkojuma 87/1995 Zz. 3.a panta 3. punkts; sk. 13. punktu.
3. Slovākijā tiek veiktas aptuveni 3 500 000 piedziņas, sk. arī Tiesas spriedumu C-76/10. **[oriģ. 11. lpp.]**
4. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK 28. apsvērums.
5. Piemēram apvienotās lietas no C-240/98 līdz C-244/98: “*ar Direktīvu ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdēvēju vai piegādātāju ir nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni, un ka šāda situācija viņam liek pievienoties nosacījumiem, kurus iepriekš izstrādājis pārdevējs vai piegādātājs un kuru saturu viņam nav iespējams ietekmēt. Direktīvas 6. panta mērķis, kas liek dalībvalstīm paredzēt, ka patērētājiem nav saistoši negodīgi noteikumi, nevarēs tikt sasniegts, ja patērētājiem pašiem būs pienākums atsaukties uz šiem noteikumiem piemītošo negodīgo raksturu. Strīdos, kuru vērtība bieži ir ierobežota, advokāta honorārs var būt lielāks par attiecīgajām interesēm, kas [savukārt] var atturēt patērētāju no aizstāvības pret negodīgu noteikumu piemērošanu. Lai gan ir taisnība, ka virknē dalībvalstu procesuālie noteikumi ļauj šādos strīdos privātpersonām pašām sevi pārstāvēt, pastāv būtisks risks, ka it īpaši sakarā ar [tiesību] nepārzināšanu patērētājs neatsauksies uz viņam piemēroto nosacījumu negodīgo raksturu.*”